

لوبیا چشم بلبلی

PTMP/SK/R&D/A/ Cowpeas 01 /08022021

مقدمه

لوبیا چشم بلبلی، عضوی از خانواده حبوبات و لوبیایا محسوب می‌شود که بیشتر در مناطق گرمسیر رشد می‌کند. این لوبیا خوشمزه و زیبا با خواصی زیاد از کنترل کلسترول خون گرفته تا به تعویق انداختن علائم پیری همواره جزو خوردنی‌های مفید برای سلامت انسان بوده است. لوبیا چشم بلبلی علاوه بر خواص تغذیه‌ای بالایی که دارد به سرعت و آسان پخته می‌شود و همچنین به عنوان یک گیاه پوششی استفاده می‌شود و از خاک در مقابل فرسایش محافظت می‌کند. این گیاه ارزش علوفه‌ای بالایی دارد و غلاف‌های آن بصورت سبز مصرف می‌شود. از گیاه لوبیا چشم بلبلی به عنوان کود سبز نیز می‌توان استفاده کرد.

مشخصات گیاه‌شناسی لوبیا چشم بلبلی

لوبیا چشم بلبلی گیاهی یک ساله، روز کوتاه و بعضی ارقام روز بی تفاوت، دارای تیپ‌های با رشد محدود و رشد نامحدود، ساقه‌های آن از نوع ایستاده تا کاملاً رونده است. ریشه اصلی این گیاه به طول ۶۰ تا ۸۰ سانتیمتر بوده و ریشه‌های ثانویه نیز دارد که بر روی آن‌ها گره‌های تثبیت کننده نیتروژن هوا ایجاد می‌شود. رشد ریشه‌ها تا مرحله گلدهی ادامه دارد. باکتری‌های تثبیت کننده نیتروژن هوا در لوبیا چشم بلبلی قادر است در شرایط مناسب تا ۱۹۰ کیلوگرم در هکتار نیتروژن تثبیت کند که بیشتر از سویا و بادام زمینی است.

طول ساقه در لوبیا چشم بلبلی ۶۰ تا ۱۸۰ سانتیمتر و به رنگ سبز تا قهوه‌ای است و به شکل ایستاده و خزنده یا بالا رونده است. برگ‌های لوبیای چشم بلبلی دمبرگ بلندی داشته و سه برگچه‌ای هستند و برگچه میانی در ارقام مختلف گرد، بیضی تا کشیده می‌باشد. بر روی ساقه‌های گل دهنده آن تعداد ۸ تا ۱۰ گل بوجود می‌آید گل‌ها در لوبیای چشم بلبلی کامل و خودگشن بوده و به رنگ‌های سفید، کرم و صورتی دیده می‌شوند. غلاف لوبیا چشم بلبلی استوانه‌ای و کمی پهن بوده و به طول ۱۰ تا ۲۰ سانتیمتر و دارای ۱۰ تا ۱۵ عدد بذر می‌باشند. غلاف‌ها بصورت سبز نیز مصرف می‌شوند.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی لوبیا چشم بلبلی

لوبیای چشم بلبلی	نام فارسی
Cowpeas	نام انگلیسی
Vigna unguiculata	نام علمی
Fabaceae	خانواده

لوبیا چشم بلبلی

PTMP/SK/R&D/A/ Cowpeas 01 /08022021

شکل ۱- آشنایی با بوته، برگ، گل، غلاف و دانه لوبیا چشم بلبلی

کاشت

لوبیا چشم بلبلی برای رشد و نمو خود به درجه حرارت بالای ۱۸ درجه سانتیگراد نیاز دارد و در دامنه حرارت ۲۵-۳۵ درجه سانتیگراد رشد و نمو می کند. عملکرد این گیاه وابسته به تشعشع و حرارت طی مراحل پس از گلدهی است و دمای زیر ۲۴ درجه سانتیگراد باعث کاهش معنی داری در تعداد و اندازه دانه در غلاف می شود. لوبیا چشم بلبلی به آسانی سایه اندازی را تحمل می کند در نتیجه در کشت مخلوط با ذرت، ارزن و سویا و یا در حد فاصل درختان به خوبی رشد و نمو کرده و محصول مناسبی تولید می کند. برای کاشت لوبیا چشم بلبلی از ۲۰ تا ۲۵ کیلوگرم بذر در هکتار استفاده می شود و بذور به فواصل ۲۰ سانتیمتری در محل داغ آب کاشت می شوند.

لوبیا چشم بلبلی

PTMP/SK/R&D/A/ Cowpeas 01 /08022021

کشت تابستانه لوبیا چشم بلبلی در مناطق جنوبی کشور در اواسط تیر ماه صورت می‌گیرد و از اواخر شهریور شروع به برداشت غلاف‌های سبز آن می‌کنند. کشت بهاره معمولا در زیر پلاستیک انجام می‌شود در مناطق جنوبی کشور در اواخر دی ماه لوبیا چشم بلبلی را کاشته و پس از طی سرما پلاستیک‌ها برداشت می‌شود و برداشت غلاف‌های سبز آن در فروردین ماه شروع می‌شود.

داشت

مقدار آب مورد نیاز برای لوبیا چشم بلبلی به جنس زمین و آب و هوا دارد ولی در هر حال مهمترین آبیاری‌ها شامل آبیاری اول و آبیاری‌های مرحله پر شدن دانه‌ها می‌باشند.

درمورد حبوبات از جمله لوبیا چشم بلبلی نکته مهم امکان همزیستی آن‌ها با باکتری ریزوبیوم است که این باکتری‌ها قادر به تثبیت بیولوژیکی نیتروژن می‌باشند، بنابراین می‌توان با تلقیح بذر این گیاه با باکتری ریزوبیوم در کوددهی آن صرفه جویی کرد. با این حال برای این محصول مقداری کود نیتروژن به صورت استارتر داده می‌شود که این مقدار حدود ۵۰ تا ۱۰۰ کیلوگرم اوره در هکتار می‌باشد. بطور کلی مقدار ۱۰۰ کیلوگرم در هکتار کود سوپر فسفات تریپل و نیز ۱۰۰ کیلوگرم در هکتار سولفات پتاسیم در هکتار پیش از کاشت و همراه با کود نیتروژن مصرف و با خاک سطحی مخلوط گردد.

شکل ۲- مزرعه لوبیا چشم بلبلی

لوبیا چشم بلبلی

PTMP/SK/R&D/A/ Cowpeas 01 /08022021

برداشت

زمانی که غلاف‌های سبز آماده برداشت شدند طی چند مرحله با دست برداشت می‌شوند و بصورت سبز یه مصرف می‌رسند. برداشت غلاف خشک پس از رسیدگی غلاف‌ها و زرد شدن آن‌ها اقدام به برداشت غلاف با دست شده و دانه‌ها آن با کمک دست و یا دستگاه خرمکوب از غلاف‌ها جدا می‌شوند.

شکل ۳- برداشت دستی لوبیا چشم بلبلی

منبع

سخاوت، رضا؛ قنبری بیرگانی، داریوش؛ میرزاشاهی، کامران. (۱۳۹۷). دستورالعمل کاشت، داشت و برداشت لوبیا چشم بلبلی در خوزستان. خوزستان: مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی دزفول

